

УДК 811.161.2'

DOI <https://doi.org/10.26661/2414-1135-2023-89-19>

СЛОВОТВІРНА СУФІКСАЦІЯ ЯК МАРКЕР МЕХАНІЗМУ ДІЄСЛІВНОСТІ У СТАРОУКРАЇНСЬКІЙ МОВІ ПИСЕМНИХ ПАМ'ЯТОК XIV–XVII СТ.

Кочерга Г. В.

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри українського мовознавства і прикладної лінгвістики

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

orcid.org/0000-0003-1000-3427

kocherga_galina@ukr.net

Ключові слова: *словотвірні форманти, пропозиційно-диктумна мотивація, асоціативно-термінальна мотивація, ономасіологічний базис, мотиватор.*

У статті схарактеризовано староукраїнські відіменникові деривати за структурно-ономасіологічними і мотиваційними процесами, а тип мотивації, її різновид та компонент, вербалізований в ономасіологічній ознаці відіменникових дієслів, визначає семантичну групу предикатів, позначених дієслівними одиницями. Мотиваційні процеси староукраїнських відіменникових дієслів із суфіксами -ова-, (>-ува-/-юва-, -ева-///-ева-) простежуються як у пропозиційно-диктумній, так і в асоціативно-термінальній мотивації. Пропозиційно-диктумна мотивація староукраїнських відіменникових дієслів є найбільш поширеною у дієслівній системі XIV–XVII ст., мотиватори дієслів вибираються зі сфери предикатно-аргументної структури концепту і мають прямі значення. З'ясовано асоціативно-термінальну мотивацію відіменникових дериватів у дієслівній системі староукраїнської літературної мови, що простежується на виборі мотиватора з компонента неістинних, метафоричних знань. У дієслівному словотворі староукраїнської літературної мови виокремлюються модусно мотивовані відіменні деномінативи, що характеризуються використанням оцінного сприймання мотиваторів мовцями.

Словотвірною ономасіологічним механізмом творення відіменних дієслів у писемних пам'ятках XIV–XVII ст. є вербальним і граматикалізованим позначенням предикатної позиції концепту на підставі селекції одного із субстанційних компонентів пропозиції або його асоціата, висвітлених у певній когнітивній структурі ситуації шляхом внутрішнього програмування з огляду на структуру свідомості носіїв мовної картини світу.

WORD-FORMING SUFFIXATION AS A MARKER OF THE VERB MECHANISM IN THE OLD UKRAINIAN LANGUAGE OF THE WRITTEN MONUMENTS OF THE 14TH – 17TH CENTURIES

Kocherha H. V.

*Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Ukrainian Linguistics
and Applied Linguistics
Cherkasy National University named after Bohdan Khmelnytskyi
orcid.org/0000-0003-1000-3427
kocherga_galina@ukr.net*

Key words: *word-forming formants, a propositional-dictum motivation, an associative-terminal motivation, an onomasiological basis, a motivator.*

The article characterizes the Old Ukrainian denominative derivatives according to structural-onomasiological and motivational processes, and the type of motivation, its variety and component, verbalized in the onomasiological sign of denominative verbs, determines the semantic group of predicates marked by the verbal units. Motivational processes of the Old Ukrainian denominative verbs with suffixes -ова-, (>-ува-, -юва-, -єва-, -єва-) can be traced both in propositional-dictum and associative-terminal motivations. The propositional-dictum motivation of the Old Ukrainian denominative verbs is the most common in the verb system of the 14th-17th centuries, the motivators of verbs are chosen from the sphere of the predicate-argument structure of the concept and have direct meanings. The associative-terminal motivation of the denominative derivatives in the verb system of the Old Ukrainian literary language is clarified, which can be traced to the choice of the motivator from the component of untrue, metaphorical knowledge. In the verbal word-formation of the Old Ukrainian literary language, modus-motivated noun denominatives are distinguished, which are characterized by the use of evaluative perception of motivators by speakers. The word-formation and onomasiological mechanism of creation of the denominative verbs in written monuments of the XIV–XVII centuries is a verbal and grammaticalized designation of the predicate position of the concept based on the selection of one of the substantive components of the sentence or its associate, highlighted in a certain cognitive structure of the situation through internal programming in view of the structure of consciousness of the speakers of the language picture of the world. It is proved that the study of the historical suffix word-formation in the linguistic denominative segment in the context of the theory of nomination is based on the fact that the formation of a nominative unit by indexed semantics and word-formation structure is preceded by a mental, conceptual modification of the object of nomination.

Постановка проблеми. Дериваційна система українського дієслова ще не є всебічно дослідженою в аспекті діахронії. Історичний словотвір дієслів описаний недостатньо, здебільшого принагідно [1], у контексті розв'язання інших мовознавчих проблем, зокрема у якому напрямі та яким чином відбувався розвиток дієслівної системи, які мотиваційні особливості щодо пояснення зв'язку ономасіологічної структури слова зі структурами знань про об'єкт номінації, що відображають особливості національної мовної картини світу українського етносу в різні історичні періоди [2].

Проблема вивчення дієслівної лексики, проілюстрована в науковій літературі значною кількістю наукових розвідок С. Бевзенка, В. Русанівського, І. Вихованця, Л. Береговенко, П. Білоусенка, А. Грищенка, Л. Гумецької, О. Кровицької, К. Ленець, А. Майбороди, Н. Москальова, Г. Наєнко, В. Німчука, Л. Полюги, Н. Романової, С. Самійленка, П. Тимошенка, В. Токаря, Т. Возного, К. Городенської, Т. Лагути, І. Ступак, І. Ковалика, Г. Кочерги, У. Штанденко, Л. Бісовецької та ін. Дослідження номінаційних процесів словотворення здійснюється в широкому контек-

сті вивчення людського сприйняття, концептуалізації й категоризації навколишнього світу у проєкції на психоментальні структури свідомості [3]. Однією з актуальних проблем сучасного словотвору та теорії номінації є дослідження мотиваційних механізмів, що на вербальному рівні виявляються у структурно-семантичних зв'язках між похідними та твірними одиницями мовної системи, а на когнітивному рівні є способом мовної репрезентації мотиваційних процесів ономасіологічних структур найменувань, семантики, прагматики, синтактики та концептуального підґрунтя номінативних одиниць. Дослідження ономасіологічних структур певних груп слів української мови, зокрема відіменникових дієслів, у проєкції на психоментальні структури свідомості є перспективним й актуальним [4]. Ім'я та дієслово завжди були протиставлені як два граматичних класи слів. Відіменникові дієслова поєднують у собі певні концептуальні ознаки цих двох класів, що дає змогу на підставі таких слів дослідити когнітивну природу головних частин мови [5]. Мотиваційне дослідження номінативних одиниць на відміну від словотворчих розвідок спрямоване не так на вияв внутрішньомовної мотивованості та похідності найменувань, установлення їхньої морфемної структури та формальних засобів, як на аналіз зв'язку формальної й семантичної структур слів із певними мисленевими моделями, знаннями та їхніми численними реляціями у свідомості носіїв мови, що інтеріоризує об'єкт або явище навколишнього світу чи внутрішній рефлексивний досвід. Когнітивна ономасіологія ґрунтується на доробку дериватології, але й словотвір «шукає шляхи експансії в ономасіологію та теорію номінації, а на їх основі в інші галузі знань» [5, с. 78], зокрема, останнім часом виник новий плідний підхід до словотворення як одного з видів людської діяльності [5]. Словотвір розглядається у двохаспектній опозитивності системно-структурного функціональному та семасіологічному ономасіологічному.

Історична суфіксальна семантика виконує важливу роль у номінативних процесах, що віддзеркалюють особливості людського світосприйняття, специфіку культурно-історичного досвіду етносу. Особливості мовної репрезентації етнічної ментальності втілюються у мовній картині світу як вербалізованій формі концептуальної картини світу. Мовна картина світу етносу реалізовується на всіх рівнях мови, зокрема й на рівні словотворення. Специфіка такого відтворення є предметом нової лінгвістичної галузі – когнітивного словотвору або когнітивної дериватології [5]. Підходи цієї галузі застосовні не тільки до сучасного синхронного зрізу мови, а й до діахронного – як до писемної історії мови, так і до реконструйова-

них етапів її розвитку, включаючи прамовні стани попередніх епох. У процесі історичного розвитку, в міру поступового занепаду субстанціональності мотивація змінюється, і у мисленні з'являється нове спостереження, що лежить в основі явищ об'єктивної дійсності, таким чином, виникає нова категорія думки – дієслівність [6], що дає можливість установити мотиваційні зв'язки знакових засобів мови зі способами інтеріоризації етносом дійсності.

Мета роботи – дослідити мотиваційні закономірності вираження відіменникових дієслівних утворень у староукраїнській літературній мові: структурно-семантичний, ономасіологічний, функційний аспекти.

Мета роботи передбачає розв'язання таких **завдань**: здійснити аналіз інтерпретації ономасіологічної ознаки та проблем структур репрезентації знань; схарактеризувати мотивацію староукраїнських відіменникових дієслів;

дослідити асоціативно-термінальну мотивацію відіменникових дієслівних одиниць у писемних пам'ятках староукраїнської літературної мови; описати різновиди пропозиційно-диктумної мотивації відіменникових одиниць. **Об'єктом** є ономасіологічні словотвірні структури відіменникових дієслів, утворені мотиваційними іменниками староукраїнської літературної мови. **Предметом** слугує аналіз суфіксальної парадигми дериваційно-мотиваційної активності відіменникових дієслівних номінацій у староукраїнській літературній мові, вилучених шляхом суцільної вибірки зі словників староукраїнської літературної мови.

Виклад основного матеріалу дослідження. У процесі історичного розвитку системи словотворчої будови мови суфікси можуть мати іншу мотивацію, переосмислюватися, тобто під впливом значення слова (кореня) можуть набувати нове позитивне, негативне чи навіть якесь інше значення. Про вплив лексичного значення основи на семантику відповідного словотворчого афікса і словотворчого типу в цілому разом із семантичним впливом мотиваційної словотворчої форми на значення ономасіологічного базиса деривата розглянемо у статті на матеріалі словотвірних формантів – ова- (>-ува-/, -юва-, -ева-/, -ева-), що мають дуже давнє походження, і відіменникові деривати із цим суфіксом засвідчено ще праслов'янського періоду. У староукраїнській літературній мові відіменникові дієслова з суфіксом -ова- (>-ува-/, -юва-, -ева-, -ева-) умотивовані пропозиційно-диктумною мотивацією, зокрема предикатно-аргументним різновидом, що характеризує **об'єкт**, позначений зазвичай формою знахідного відмінка: ЛИЧКОВАТИ, дієсл. Клеймить скот (урезуванням уха). Шкодцовь пана своего поймати и овец личковати. Кн. Луцк.

1561, л. 79 [11, кн. 1, с. 406]; ШЛЮБОВАТИ, гл. (пл. szlubowac). Обещать; присягать, клясться, ручаться. Шлюбуемъ того постановенья и спораженья нашего монастыра Менского Вознесенского не взрушати вчными часы. АЮЗР. II, 69 (1613). Я пану Денису Купреенку шлюбую, же не ест [конь] краденый. Ак. Бор. 63. (1613) [11, кн. 2, с. 498]; ВЫПОКУТОВАТИ, гл. Искупить грехи. [Михайло семей] тутъ на землѣ випокутоваль. Рук. хр. 372 [11, кн.1, с. 149]. У писемних українських пам'ятках засвідчено асимілятивну зміну суфікса -ова- на -ува-. Це явище дослідники історії словотвору пояснюють по-різному. Зокрема, У. Штанденко [1, с. 106–107] покликаючись на дослідника І. Ковалика, який аргументує це морфологічним чинником, на якому відбилися фонетичні впливи, і підкреслює, що широта граматичних форм дієслівних дериватів з основою, що закінчується на голосний -у-, не могла не позначитися на утворенні інфінітива на -ува(ти) (ВЛАДЫЧЕСТВУВАТИ, ШПИГУВАТИ, ПОСОЛСТВУВАТИ).

Староукраїнські відіменникові деномінативи використовують мотиватори суб'єктних компонентів диктуму, що встановлюють когнітивні зв'язки з предикатною частиною дієслівного деривата і мотиваційно схарактеризовані **релятивом** – суб'єктом певного соціального відношення: МАРШАЛКОВАТИ, дієсл. (пл. marszałkować). Занимає должность маршала; председательствовать, руководит заседаниями. [Палеологъ] рядъ правѣ весь синодовый на соборѣ держаль, а згола маршалковаль. АП. 1208 [10, кн. 1, с. 442]; МОНАРХОВАТИ, дієсл. Быть монархом. Папезъ 4-хъ при собѣ въ Римѣ маеть патриарховъ зъ кардиналовъ ихъ, для зуполного клиру починивши, абы надъ всѣми монарховаль. Пал. 570 [11, кн. 1, с. 435]; ПОСЛОВАТИ, дієсл. Посольствовать. В птых неслушных речах и отказех ваших пословати вам не будем. Пам. IV, отд. II, 54 (1545) [11, кн. 2, с. 182]; ГЕТМАНОВАТИ, дієсл. Быть гетманом, иметь высшую власть, предводительствовать. Гетмануи въ отчизнѣ нашей. Вел. II, 34 [11, кн. 1, с. 174]. Історична тенденція до семантичної еволюції словотвірних формантів, зокрема суфіксів, у писемних пам'ятках староукраїнської літературної мови послугувала до нівелювання смислової значущості суфіксів, тобто від внутрішнього програмування до структурного, формального, семантичного значення [7].

Відіменникові дієслівні одиниці староукраїнської літературної мови схарактеризовані мотиваційно суб'єктом, представленим **агенсом-діячем**: АСКИТСТВОВАТИ. Вести жизнь отшельника, аскета. Оттуда яко лука вержение есть всесвятыя богородицы храмъ стариць.. Въ тѣмъ аскитствова святая Меланиа, съ девятыдесяты дѣвами.

(Проскинитарий Арс. К., 33. 1686 г.); ПАПЕЖЕВАТИ, дієсл. Быть папой. Въ томъ року не Урбанъ Второй папезеваль, але Вхкторъ Третій. Пал. 896 [10, вип. 5, с. 13]; ВРАЧЕВАТИ дієсл. недок. (кого) Лікувати: И не может никто никого врачевати альбо ужити, если наперед себѣ не уздоровит и не наузит (Унів, 1605 Виш. Домн. 193) [10, вип. 5, с. 13]; ДЪЯКОНСТВОВАТИ. То же, что дяконовати. Дьяконствовать не дерзай. Ж. Ант. С., 208. XVII в. ~ 1578 г. [11, кн. 1, с. 79. ПОВАРОВАТИ. Стряпать, варить пищу: заниматься ремеслом повара. Поваром... что онѣ поваровали в столовой кельи и в задней избы, дано имъ рубль +денег. (Кн. прих.-расх. Б.д.) Арх. От 1683 г.) [11, кн. 1, с. 205]. Нівелювання смислової значущості суфіксів відбилося на граматицізації продуктивності та непродуктивності словотвірних суфіксальних формантів іменних частин мови. Непродуктивні суфіксальні форманти, секундарно окреслені писемними пам'ятками староукраїнської мови, успадковані ще з праслов'янського періоду і вже мали зневиразнення компонентності у дериваційних процесах, модифікуються як змертвілі форманти [8], перестають уяскравлюватись у мовному сегменті, що призводить до неуможливлення невизначеності аналогічного впливу у словотвірних процесах. Продуктивні словотвірні форманти, навпаки, як полісемічні суфікси староукраїнської літературної мови формувалися поліфункціональними, тобто у поєднанні з одними мотивуючими основами ці форманти зберігали своє ономазіологічне значення, а у зв'язку з іншими виформовувались як нейтральні структурні словотвірні форманти [9].

Відіменникові дієслівні деривати староукраїнської літературної мови, схарактеризовані в різновидах мотиваційних процесів, де вибором ономазіологічної ознаки з диктумного компонента пропозиції є істинні знання про певну ситуацію, вербалізовані у знаках із прямим значенням: **трансгресива** як результату каузації перетворення: МОРДЪ, с.м. (нм. Morpd). Убийство, смертоубийство. МОРДОВАТИ, дієсл. Убивать, умертвлять, мучить на смерть. Мл.Сл. 42. Унить... людей убогих вшелякого стану.. розмаите мордоваль и забиваль. Диар. Фил. 104 [11, кн. 1, с. 435]; ПРИГОЛТЕВѢТИ дієсл. док. (1) стати безземельним селянином, гольтьям: а с тое земли хоживолю (!) три(д)цать гроше(и) и ведро медуо полюдного две коуници а ловчому чотыри гроши... а нанѣчи (!) того не исполньсеть знаю(ж) приго(л)тѣе(л) (б.м.н., бл. 1471 ЛКЗ 93) [11, с. 237]; **інструментива** – знаряддя та засобу дії: БОМБАРДИРОВАТИ, гл. Бомбардировать [Густавъ] веллѣль зо всѣхъ сторонъ Краковъ бомбардировати. Вел. I, 226 [11, кн. 1, ст. 64]; БОРОНОВАТИ дієсл. недок. Боронувати, волочити: Бороную. Оссо. Subigo glebas (1650 ЛК 430) [10, вип. 3, с. 36]; БИЧКАРЬ,

с.м. Пастух [быков]. БИЧОВАТИ, гл. Бичевать, бить бичем. Бер. 185. Мл.Сл. 7. Бичовати немилостивне. Вел. IV. 49 [11, кн. 1, с. 55]; КНУТОВАТИ, гл. Быть кнутом. Шапковитому голову отъято, а инихъ кнутовано. Вел. III, 83 [11, кн. 1, с. 369]; УКАМЕНОВАТИ, гл. (пл. ukamionowac). Побить камнями. Если тое забьемъ, що они хвалять, то насъ укаменуютъ людіе наши. Рук. хр. 41. Двохъ министровъ.. мало не укаменовали. АП. 1114 [11, кн. 2, с. 423]. Зневизначення смислової активності словотворчих суфіксів у староукраїнській літературній мові було причиною виникнення явища синонімії, омонімії, полісемії афіксів, що широко засвідчені у мовному сегменті староукраїнських писемних пам'яток. Закономірність зумовлена практично схожістю мотиваційного значення, але синонімічність словотворчих суфіксів у староукраїнській мові зазвичай не взаємозамінна, і, безумовно, синонімічність префіксів набагато вільніше поєднуються з мотивованим базисом [7].

Помітною є тенденція до виокремлення нових лексико-семантичних груп відіменникових дериватів на основі ядерної зони твірних іменників за семантикою: **паргоніма** як частини цілого: ПОЛИЧОКЪ, с.м. (пл. policzek). Пощечина. ПОЛИЧКОВАТИ, гл. (пл. policzkowac). Давать пощечины, заушать; обижать, оскорблять (словами). Кн. Луцк. 1561, л. 94. Бить и поличкованъ бываетъ. Пал. 813 [11, кн. 2, с. 159]; ПОШІЙКОВАТИ, гл. Бить в шею. Бер. 101. [11, кн. 2, с. 204]; ВнНО, с.ср. Приданое. ВнНОВАТИ, гл. Записать часть имущества в пользу жены. Внноваль и отправилъ своіой женѣ Варварѣ сто гривенъ. АЮЗР. I, 3 (1898) [11, кн. 1, с. 165]; **локатива** – просторового компонента: ШИНКОВАТИ, гл. Продавать (спиртные напитки); торговать (вообще). Горьлку въ мѣстѣ и на передьмѣстью шинковати не мають. АЮЗР. II, 186 (1598) [11, кн. 2, с. 494]; УМЕШКОВАТИСЯ, гл. Водворяться. Умешкаюся-впроважаюся въ мешканье. Бер. 18 [11, кн. 2, с. 427]; ОБКУЩЕВАТИ, гл. Сделать привал, расположиться. Приехали къ рѣчцѣ Платвѣ.. черезъ которую переехавши, тутъ обкущевалисмо. Дн.Марк II, 125 [11, кн. 2, с. 9]; **фінітива** – показника мети: СТРАВОВАТИ, гл. (пл. strawowac). Кормить, питать, содержать. Стравоваль ихъ своими пенезми. АЮЗР. II, 129 (1520) [11, кн. 2, с. 369]; УКОРОНОВАТИ, гл. (пл. ukorowac). Увенчать. Его [Исуса] терновымъ вѣнцемъ укороновано. Гал. I, 69 [11, кн. 2, с. 424]. ЖИДОВСТВОВАТИ, дієсл. недок. (цсл. жидовствовать) визнавати іудейське віровчення, іудаїзм: Ныне вже рімляне писмо преслушали, и набожества ихъ ново позмышляли. Уже бо жидовствуютъ з своими органы, любо плясаньци в бога поруганы (к. XVI ст. Укр. п. 76) [10, вип. 9, с. 162].

Словотворча дієслівна деривація, зафіксована у мові писемних пам'яток староукраїн-

ського періоду XIV–XVII ст., що в основних своїх особливостях успадкована ще з попередніх епох, ілюструє стирання смислової значущості суфіксів, перетворює їх на ономасіологічні форманти, тому що значення мотиватора (ономасіологічної ознаки) відіменникового дієслова у староукраїнській літературній мові на кшталт є імплікаційним для мотивованого слова [5], відповідно диференціації семантичної структури номінативного знаку: **медіатива** як допоміжного матеріалу або непрямого засобу дії: ГАФАРЬ, с.м. (нм. Neften). Золотошвей. ГРАФОВАТИ, гл. Вышивать (золотом, серебром). [Гафари] паномъ кульбаки гафуютъ и подушки. Клим. 208 [11, кн. 1, с. 172]; ОТИНКОВАТИ, гл. Оштукатурить. Каменне крейдою отинковано. Дн. Марк. I, 306 [11, кн. 2, ст. 63]; ОЦУКРОВАТИ, дієсл. Обсахарить. Блазенство прикрое людемъ оцукровати. АП. 1222 [11, кн. 2, с. 77]. Словотворча суфіксація, зокрема словотворчий формант ова (> -ува-, /// -юва-, -ева-, /-ева-) у номінативних процесах вочевидное історичне нівелювання або деетимологізацію суфіксальних формантів, що зазвичай випродуковує пересування ядра смислової актанти з ономасіологічного базису на ономасіологічну ознаку мотивуючого слова. Скорочення різноманітності форм та конструкцій у дериваційних процесах старокнижної мови, актуалізація продуктивного словотворення на обмеженій кількості активних суфіксальних типів актуалізували суфіксальні форманти до більш універсального характеру та поширювали сферу їх застосування, що акумулювало до поступового активного словотворення на невеликій кількості суфіксальних одиниць, що були продуктивними у відповідній лексико-семантичній категорії староукраїнської літературної мови.

Висновки і перспектива подальших досліджень. Отже, група відіменникових дієслівних дериватів із суфіксами ова (> -ува-, /// -юва-, -ева-, /-ева-) староукраїнської літературної мови пропозиційно-диктумної мотивації схарактеризована за різновидами на підставі вибору мотиватора з таких аргументів диктуму: агенса-діяча, релятива, експерієнтива, інструментива, медіатива, трансгресива, локатива, темпоратива, фінітива, партоніма. Пропозиційно-диктумна мотивація відіменникових дієслів у старокнижній мові характеризується вибором мотиваційної бази дієслова з компонентів істинних, об'єктивних знань про позначуване, вербалізованих граматично і мотиваційно у знаках із прямим значенням. Історично словотворча система мови і структурно, і мотиваційно розвивається нерівномірно, і мова на кожному етапі свого розвитку характеризується різним ступенем еволюції розвитку граматичної будови, зокрема і дериваційних процесів. Поза

увагою дослідження залишилися відіменні словотвірні форманти -и-,...-а-(А), -ѣ(> -і-) дієслівних номіналем, що є перспективою подальших наукових студій у діахронно-ономасіологічному аспекті.

ЛІТЕРАТУРА

1. Штанденко У.М. Відіменний суфіксальний словотвір дієслів у староукраїнській мові XIV–XVIII ст. Київ : Інститут української мови НАН України, 2008. 208 с.
2. Бевзенко С.П. Із історії словотвору дієслів української мови. *Науковий збірник Ужгородського університету*. 1958. Вип. 35. С. 3–20.
3. Бойчук В.М. Типологія внутрішньої форми слова у десубстантивному словотворі : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Івано-Франківськ, 1997. 18 с.
4. Жаботинская С.А. Концептуальный анализ: типы фреймов. *Філологічні науки. Вісник Черкаського університету*. 1999. Вип. 11. С. 12–25.
5. Селіванова О.А. Когнітивна ономасіологія : монографія. Київ, 2000. 248 с.
6. Кочерга Г.В. Мотивація відіменникових дієслів у сучасній українській мові (когнітивно-ономасіологічний аспект) : дис. ... канд. філол. наук. Одеса, 2003. 200 с.
7. Гумецька Л.Л. Нарис словотворчої системи української актової мови XIV–XV ст. Київ : Академія наук Української РСР, 1958. 297 с.
8. Городенська К.Г. Дери́вація синтаксичних одиниць. Київ, 1991. 191 с.
9. Бісовецька Л.А. Відіменний суфіксальний словотвір дієслів у мові писемних пам'яток Київської Русі XI–XIII ст. : монографія. Київ : Інститут мовознавства ім. О.О. Потебні НАН України, 1999. 212 с.
10. Словник української мови XVI – першої половини XVII ст. [Текст] : у 28 вип. [Відп. ред. Д. Гринчишин та ін.] НАН України Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича. Львів, 1994–2005. Вип. 1–12.
11. Матеріали до Словника писемної та книжної української мови XV–XVIII ст. [Текст] : у 2-х кн. / упор. В.В. Німчук, Г.І. Лиса ; НАН України, Українська вільна академія наук у США. Київ ; Нью-Йорк, 2002–2003. Кн. 1–2.

REFERENCES

1. Shtandenko U.M. (2008) Vidimennyi sufiksalni slovtvir diiesliv u staroukrainskii movi XIV–XVIII st. [The denominative suffixed word-formation of verbs in the Old Ukrainian language of the 14th – 18th centuries]. K.: Instytut

- ukrainskoi movy NAN Ukrainy, 208. (in Ukr.).
2. Bevzenko, S.P. (1958) From the history of word formation of verbs in the Ukrainian language // Collection of scientific works of Uzhhorod University. Issue 35, pp. 3–20.
3. Boychuk, V.M. (1997) Typology of the internal form of the word in the desubstantive word-form: Autoref. thesis... candidate philol. Sciences: 10.02.01. Ivano-Frankivsk. 18 p.
4. Zhabotyńska, S.A. (1999) Conceptual Analysis: Frame Types. Cherkasy University Bulletin. Series: Philological Sciences. Issue 11. Cherkasy, pp. 12–25.
5. Selivanova, E.A. (2000) Kognitivnaya onomasiologiya: monografiya [Cognitive onomasiology: monograph]. Kiev: Izdatelstvo ukrainskogo fitosociologicheskogo centra, 248 p.
6. Kocherha, H.V. (2003) Motyvatsiia vidimennykovykh diiesliv u suchasni ukrainskii movi (kohnityvno-onomasiolohichni aspekt) [Motivation of the pronominal verbs in the modern Ukrainian language (the cognitive-onomasiological aspect)]. Diss. ... cand. philol. sciences. Odesa, 200 p.
7. Humetska, L.L. (1958) Narys slovtvorchoi systemy ukrainskoi aktovoi movy XIV–XV st. [Essay on the word-forming system of the Ukrainian act language of the 14th – 15th centuries]. Publishing House of the Academy of Sciences of the Ukrainian RSR. Kyiv, 297 p.
8. Horodenska, K.G. (1991) Derivation of syntactic units. K.: Naukova dumka, 191 p.
9. Bisovetska, L.A. (1999) Vidimennyi sufiksalni slovtvir diiesliv u movi pysemnyh pamiatok Kyivskoi Rusi XI–XIII st. [A denominative suffix word-formation of verbs in the language of the written monuments of Kievan Rus of the 11th – 13th centuries] / L.A. Bisovetska: diss. ... cand. philol. sciences : 10.02.01 / NAN Ukrainy; Institute of Linguistics named after O.O. Potebnia. Kiev. 212 p.
10. Slovyk ukrayinskoyi movy XVI – per. pol. XVII st. (2004). [Dictionary of the Ukrainian language XVI – the first half of XVII century.]. / NANU Institute of Ukrainian Linguistics named after I. Krypyakevycha. Vyp. 1–12. Lviv.
11. Materialy do Slovyka pysemnoi ta knyzhnoi ukrainskoi movy XV–XVIII st. [Tekst]: u 2 kn. (2002–2003). [Materials for the Dictionary of the written and book Ukrainian language of the 15th – 18th centuries] / Ye. Tymchenko [Upor. V.V. Nimchuk, H.I. Lysa]. NAN of Ukraine, Ukrainian Free Academy of Sciences in the USA. Kyiv – New York, [Memoirs of the Ukrainian language. A series of dictionaries]. B. 1–2.